

KISS,É.:

Malakológiai évfordulók, 1987 - Malakologische Jubiläen, 1987

"Laudamus veteres, sed nostris utimur annis;
 Mos tamen est aequè dignus uterque coli."
 /OVIDIUS: Fasti, I: 225-226/

Rafael ARANGO y Moline 1837 Kuba - 1893 Kuba

Kubai természettudós volt, aki hazájában főleg puhatestűeket és tengeri gerincteleneket gyűjtött. Sokat publikált a kubai faunáról. Legjelentősebb munkája: Contribution a la Fauna Malacologica Cubana. 1878-1880.

Michael BIELZ 1787 Berethalom - 1866 Nagyszeben

Erdélyi szász, természettudós, könyvművelő. Az elemi iskolát Berethalmon, a gimnáziumot Meggyesen és Nagyszebenben végezte. A gimnázium után a kolozsvári református kollégiumba vult, hogy protestáns lelkész legyen, mivel vagyontalan szülei nem tudták számára lehetővé tenni, hogy a kor szokása szerint ő is egy németországi egyetemen tanuljon. Később házitánító lett Kolozsváron, Nagyszebenben, majd Berethalmon. Szülőfaluja az evangélikus szuperintendensnek volt székhelye, s itt 1811-ben prédikátorrá és szuperintendensi titkárrá nevezték ki. Rajzolással ekkor kezdett foglalkozni. 1811-ben megnősült. 1814-ben meghívást kapott Ujfaluba evangélikus lelkésznek. A családja megélhetését azonban nem tudta biztosítani, ezért 1821-ben elköltözött Zoodtba, ahol festéssel és rajzolással kereste kenyerét. 1822-ben már Nagyszebenben találjuk, ahol két barátjával együtt megalapítja az első erdélyi litográfiai intézetet. Az iskolák számára térképeket, füzeteket, rajzmintákat nyomtatott. Ebben az időben s könyvművelő szükséges kőlapokat kizárólag Bajorországból hozatta, s a beszerzést csak igen nagy nehézségek árán tudta megoldani. Ezért kezdett geológiával foglalkozni, hogy a szükséges

nyersanyagokat és kőlapokat saját maga tudja kibányászni és előállítani. Sokat publikált geológiai témában. A nyomdát 1854-ig vezette. Emellett husz éven át rajzot tanított a nagyszombeni gimnáziumban. Könyvet is irt a tanítás módszereiről. 1830-31-ben kapta az első indittatásokat a puhatestűek gyűjtéséhez. Egy véletlen folytán sikerült megszereznie ROSKÄSSLER: Iconographie és C.FEIFFER: Naturgeschichte deutscher Land-und Süßwasser-Mollusken c. könyveit, amelyek segítségével egész gyűjteményét meg tudta határozni. 1843-ban közzé tett egy listát Erdély szárazföldi és édesvizi faunájáról, majd ez alapján 1848-ban összeállította Erdély puhatestű faunáját. Ez a munkája nyomtatásban nem jelent meg. 1851-ben újabb listát adott közre, amely kiegészítette az elsőt és amelyben új fajokat irt le. Címe: Verzeichniss der Land- und Süßwassermollusken Siebenbürgens. Verh.Mitt.siebenb.Ver.Naturw., 2:14-16, 55-59, 62-65. Értekezéseit és cikkeit német nyelven irta. 1833-ban a Transilvania c. tudományos folyóiratnak, 1842-ben pedig a megalakult erdélyi földrajzi társaságnak volt társalapítója. 1849-ben megalapította Erdély természettudományos egyesületét, amelynek haláláig elnöke volt. Gyűjteményét fia E.A. BIELZ örökölte.

Werner BLUME 1887 München - 1965 Göttingen

Tanulmányait Münchenben végezte, orvosi diplomát szerzett. Az első világháború alatt és után orvosként dolgozott, majd 1925-től a kónigsbergi egyetem anatómiai intézetében asszisztensként tevékenykedett. 1927-től ugyanilyen minőségben dolgozott Göttingenben, s itt 1938-ban professzori kinevezést kapott. A malakológiához való első indítást diákkorában kapta. Lelkesen gyűjtött, de gyűjteményét a huszas években el kellett adnia. Anyaga részben Wittenbergbe, részben pedig Bécsbe került. 1935-től egy újabb nagy gyűjteményt állított fel, amely végrendeletileg a müncheni Bayerische Staatssammlungba került. Malakológiai publikációinak száma 23. Több új fajt irt le Bolíviából, Afrikából és Kinából.

Dominique DUPUY 1812 Lectoure /Gers/ - 1885 Lectoure /Gers/
Életrajza a Soosiana, 1985, 13:36. oldalán található.

GEBHARDE Antal 1887 Pécs - 1972 Pécs
Életrajza a Soosiana, 1973, 1: 9-10. oldalán található.

Vinzenz Maria GREDLER 1823 Telfs - 1912 Bozen

Tirolai természettudós, akit nyugodtan lehet kora polihistorának nevezni. Tudományos munkásságának legnagyobb részét a puhatestűeknek szánta. Tizedik gyermekként született az Inn völgyében fekvő Telfsben. Szülei az Ignaz nevet adták neki. 1835-ben kezdte meg tanulmányait a bozeni gimnáziumban, ahol egyik bátyja ferences tanárként tanította. A gimnázium befejezése után 1841-ben Salzburgban belépett a ferences rendbe, s ott az időközben meghalt bátyja nevét vette fel. 1846 októberében szentelték pappá, majd tanári kinevezést kapott Hall in Tirolban, s nemsokára Bozenben. Mindkét iskolában természetrajzot tanított. 1852-ben Innsbruckban államvizsgát tett természetrajzból és német nyelvből. Diákjaival végigkutatta Bozen környéki és távolabbi területeit. Az 1870-es években a ferencesek magángimnázium megnyitására kényszerültek, mivel a kormány elvette tőlük a régi gimnáziumot. Az új iskolának GREDLER lett az igazgatója, s az intézményt olyan jól vezette, hogy 1887-ben megkapták a nyilvános gimnázium jogát. Még abban az évben a régi gimnáziumot tanulóihiány miatt megszüntették. 53 éven át tanított, s ebből 26 évet igazgatóként töltött. Természettudósi munkássága során Ausztria bizonyos területeivel és Tirol faunájával foglalkozott. Emellett rendkívül jelentősek a távoli vidékekről /pl. Közép-Afrika, Borneó, Szumátra, Kína/ szóló munkái. Európa faunájában több faj leírása az ő nevéhez fűződik, vagy az ő tiszteletére nevezték el. A puhatestűek mellett foglalkozott a Tirolban élő bogarakkal, hangyákkal, legyekkel, hemipterákkal, kételtűekkel és hüllőkkel, de publikált emlősökről, madarokról, szőlőn, gesztenyén és fügefán élő állatokról, mezőgazdasági kártevőkről /elsősorban lepkékről/ is. Botanikai, geológiai, ásványtani dolgozatai szintén jelentek meg. Kb. 200

db természettudományos cikke van, s ezen felül száznál jóval több egyéb írást is magáénak mondhat, melyeknek nagyrésze szép-irodalmi tartalma. Fő munkája: Tirol's Land- und Süßwasser-Conchylrien. Wien. 1856-59. A kétkötetes faunafeldolgozás még ma is nélkülözhetetlen alapmű a kelet-alpesi malakológiai kutatásban. Gyűjteménye világanyag, sokat szerzett cserék útján, egy részt viszont a missziókban dolgozó rendtársai gyűjtöttek számára. 1878-tól kezdve nagyobb küldeményeket kapott Kinából, de mivel a gyűjtési adatok sokszor pontatlanok voltak, ezért publikációiban többé-kevésb csak sejtetni tudta a lelőhelyet. 1878-1901 között 25 publikációja jelent meg a kínai puhatestűekről, melyekben 201 új taxont vezet be. Gyűjteményéből egy részt Innsbrucknak ajándékozott, a nagyobbik rész azonban még ma is a bozeni gimnáziumban található. Anyaga sajnos a háborus keveredések miatt faunisztikai szempontból elvesztette jelentőségét. Jelenleg teljesen rendezetlen állapotban van a kínai anyagot kivéve, melyet ZILCH tett rendbe, s a következő cikkben közölt: VINZENZ GREGLER und die Erforschung der Weichtiere Chinas durch Franziskaner aus Tirol. Arch. Moll., 1974, 104/4/6/: 171-228. A hozzá írt kiterjedt levelezést szintén ZILCH publikálta. A gyűjtemény ma P. Dr. VIKTOR WELFNER felügyelete alatt kizárólag kutatók részére hozzáférhető.

G. Dallas HANNA 1887 Carlisle, Arkansas, USA - 1970 California, USA

Amerikai zoológus, paleontológus és malakológus. Doktorátust 1918-ban szerzett a George Washington egyetemen. 1911-19 között egy halászati intézetnél dolgozott, majd 1920-70-ig a kaliforniai Calif. Acad. Sci.-n az őslénytani osztály vezetője volt. Sok expedícióban vett részt, főleg Alaszkát és Guadeloupeot tanulmányozta. Kutatásai széles körben mozogtak. Foglalkozott geológiával, mikroszkópikus vizsgálatokkal, alaszka-i fókákkal valamint recens és fosszilis molluszkákkal. Sok cikket írt a nyugat-amerikai csigákról. A Nautilus c. folyóiratban 50 publikációja jelent meg.

HAZAY Gyula 1842 Szepesbéla - 1887 Budapest

Budapesten jogot végzett, s gróf Andrássy Gyula megántitkára lett. 1867-ben már a pénzügyminisztériumban dolgozott, majd 1871-ben az általa alapított Népbank vezértitkára majd vezérigazgatója volt. Utolsó éveiben a lublói fürdő igazgatójaként tevékenykedett. A puhatestűekkel hobbiból kezdett el foglalkozni, s munkássága során igen szép eredményeket ért el. Cikkeiben az öröklődő és nem öröklődő változatok kérdésével foglalkozott, s emellett ökológiai megfigyeléseket és kísérleteket végzett. Nevéhez fűződik a budapesti és kárpáti fauna összeállítására. Ő fedezte fel a bihari JÓZSEF-cseppkőbarlangot. Gyűjteménye a Magyar Nemzeti Múzeumba került, mely 1956-ban a többi anyaggal együtt elégett. Publikációi: Die Molluskenfauna von Budapest. 1881; Die Limnaeen der Gruppe Gulnaria. 1884; Az Északi-Kárpátok Molluska-faunája. 1884; Die Succinaeen Englands. 1885

Friedrich HELD 1812 Landshut - 1872 München

Már kora ifjúságától kezdett természettudományokkal foglalkozni, érdeklődését apjától örökölte, aki a Königlich-Naturalienkabinet kusztoza volt. Münchenben elvégezte az orvosi egyetemet, de a kétéves kötelező orvosi gyakorlat után nem tudott elhelyezkedni. 1845-ben ezért elfogadott egy tanári állást, s mint természetrajz-tanár működött. A puhatestűekkel már egyetemi éve alatt kezdett foglalkozni. Legfontosabb írásait az Isis c. természettudományos folyóiratban publikálta. Cikkeiben igen sok új fajt írt le. Korán felismerte, hogy a fajok elkülönítésében csupán a héj nem lehet egyedül fontos bélyeg. A Bajor-Alpoktól őtette malakológiaiailag ismertté. Gyűjteménye is csaknem kizárólag bajor csigákból állt, külföldi anyaga alig volt. Számunkra legfontosabb publikációja: Aufzählung der in Bayern lebenden Mollusken. 1836. Nagy jelentőségű a Neue Genera c. munkája is, melyben a Helix, Pupa és Bulimus genuszokat természetes/fejlődéstörténeti/csoportokra tagolta. Az általa leírt 16 faj típusanyagát 1871 júniusában KOBELT kérésére megküldte a Senckenberg-Muzeumnak.

Junius HENDERSON 1865 Marshalltown, Iowa, USA - 1937 Colorado, USA

Ügyvéd, bíró, természettudós, amatőr malakológus. Az Univ. Colorado Mus. tiszteletbeli gyűjteményvezetője volt. Sokat publikált csigákról, geológiáról és természetrajzról. A Nautilus c. folyóiratban 67 cikke jelent meg. Legfontosabb munkái: The Mollusca of Colorado; Non-marine Mollusca of Oregon and Washington.

Sven NILSSON 1787 Alfastrop - 1883 Lund

Életrajza a Soosiana, 1982/83, 10/11: 122. oldalán található.

Friedrich PAETEL 1812 Schöneberg /bei Berlin/ - 1888 Berlin
1845-ig gazdálkodó volt, majd földjeit bérbe adta, s Berlinbe költözött, ahol hamarosan csigákkal kezdett foglalkozni. Kezdetben a látványos tengeriek érdekelték, majd fokozatosan megkedvelte a szárazföldi puhatestűeket is, idővel pedig apró, nehezen meghatározható fajokat részesítette leginkább előnyben. Jelentős gyűjteményt állított össze gyűjtéssel és cserékkel, s arra törekedett, hogy minél nagyobb fajszámot mondhasson magának. 1869-ben megjelent gyűjteményének katalógusa, amely 8 ezer fajt tartalmazott. A második kiadás 1873-ban látott napvilágot, s fajszáma elérte a 12 ezret. Munkája nagyon jól áttekinthető, célszerűen elrendezett. Évtizedek óta használjuk katalógusát a meglévő gyűjtemények rendezésére és újak felállításához. A katalógus harmadik kiadása 1883-ban jelent meg 20 ezer fajjal. Előtte sohasem volt magángyűjtemény ilyen méretű. Gyűjtőszervevénye nem volt csupán öncélú. Azt remélte, hogy egy olyan mintagyűjteményt sikerült összeállítania, amely a malakológusok számára igazi forrás lesz. Ezt az is bizonyítja, hogy gyűjteménye mindig mindenkinek nyitva állt. Ezáltal erősen gazdagította a tudományt. Gyűjteménye teljes épségben a berlini múzeumban található. Munkái: Die bisher veröffentlichten Familien und Gattungsnamen. Berlin. 1875; Catalog der Conchylien-Sammlung von Fr.Paetel.Berlin.1883. ed.3.

Henry Augustus PILSBRY 1862 Iowa City, Ohio, USA - 1957
Lantana

Életrajza a Soosiana, 1982/83, 10/11: 118. oldalán található.

Roger REY 1912 Neussargues /Cantal,FR./ - 1978 Nantes

Franciaország legnagyobb fosszilis kutatója volt az 1960-70-es években. 1936-ban katolikus pappá szentelték, 1937 szeptemberében St.Flourban professzori kinevezést kapott. A következő felsőfoku diplomákat szerezte meg: 1939-ben Párizsban általános fiziológiából, 1942-ben Grenobleban kémiaiából, 1945-47 között Clermont-Ferrandban geológiából, ásványtanból és alkalmazott geológiából. 1954 végén súlyos idegbetegség miatt vissza kellett vonulnia, 1956-ban orvosi tanácsra professzori működését is végleg abbahagyta. 1959-ben Nantesba költözött, ahol unokahuga családja fogadta be. 1960 óta volt a DMG /német malakológiai társaság/ tagja. 1966-ban állami doktorátust nyert. Munkájának jelentősége abban áll, hogy rétegtani felismeréseit elsődlegesen a kontinentális rétegek malakológiai anyagából nyerte. Főleg az oligocénnel és a legalsó miocén korrallal foglalkozott. Fajismerete a Franciaországban és Belgiumban őrzött teljes anyag alapos ismeretén nyugodott. Ezen az alapon tanulmányozta a fajok és a fajokból alakult faunák rétegtani fejlődését. Ezáltal igen mélyreható eredményekre jutott. 69 malakológiai publikációja van, melyeknek többségét társszerzővel írta. Őt mindig a tárgyilagos ábrázolás érdekelte, sohasem a személyes érvényesülés. Hét új csigafajt írt le.

Friedrich ROLLE 1827 Bad Homburg - 1887 Bad Homburg

Geológus volt. 1850 körül a bécsi k. k. Mineraliencabinet segédkustosa volt, majd önálló tudós és kereskedő. Sok puhatestűt gyűjtött s nagy anyagot hozott össze. Ezt a gyűjteményt, amely recens és fosszilis csigákat egyaránt tartalmazott 1886-ban O. BOETTGERnek ajándékozta, aki a

frankfurti Senckenberg-luzeumban dolgozott. Nagymennyiségű levelezése 1934-ben szintén ide került.

Hans SCHLESCH 1891 Pattambakkane /Madras, India/ -
1962 Stubbekøbing

Apja misszionárius volt Indiában, ahol ő is született. 1899-ben az egész család hazatért Dániába, és Koppenhágában telepedtek le. Itt végezte iskoláit, s 1916-ban gyógyszerész diplomát kapott. Ezután Izlandra költözött, ahol több gyógyszerértárban dolgozott. 1921-22 között izlandi brit alkonzul volt. 1922-ben visszatért Dániába, s megszerezte a dán állampolgárságot. 1954-ig, nyugdíjazásáig, gyógyszerészként dolgozott, majd elköltözött a Falster szigetre, s ott is halt meg. Gyermekkorában a trópuson megszerette a természetet, s már diákként érdeklődése a csigákra összpontosult. Szorgalmas gyűjtéssel és cserékkel nagy világgyűjteményt állított össze. Tudományos társaságokhoz való kapcsolódását azonban egy diákkori bolondsága, feltűnni vágyása igen megnehezítette. 1907-ben ugyanis a belga csigásztársaság lapjában egy jegyzéket közölt Borgholm sziget puhatestűiről tele trópusi fajokkal. Azonnal csalónak kiáltották ki, s ezért szinte lehetetlen volt bármilyen tudományos társasághoz vagy intézményhez kapcsolódnia. Európában megvetették, így csak Európán kívüli területekkel tudott kapcsolatot tartani és cseréket lebonyolítani. Ekkor már foglalkozott Izland faunájával. Miután ifjúkori publikációit nyilvánosan visszavonta, lassan sikerült tudományos kapcsolatokat kötnie. Egészen haláláig azonban igen fájt neki, hogy a dán zoológusok többsége mindvégig visszautasította. Az első világháború után, amikor az Archiv für Molluskenkunde kiadása csaknem lehetetlenné vált, kapcsolatba lépett F. HAAS-szal, és SCHLESCH anyagi támogatásának köszönhető, hogy a folyóirat ezt a nehéz időt átvészelte. Európai utazásai során sok barátot szerzett, s főleg a második világháború után mindent megtett

azért, hogy a különböző országok malakológusait közel hozza egymáshoz. Egyetemistákat hívott meg magához, hogy Dániában faunisztikával tudjanak foglalkozni. Ő maga sokat gyűjtött Dániában, Svédország déli részén és bejárta a balti térséget. Ökológiailag és faunisztikailag teljes áttekintése volt hazájáról. Gyűjteményének nagyobbik részét Hullba /Angliába/ küldte az ottani muzeumnak. A második világháború alatt azonban ez a gyűjtemény elpusztult. A megmaradt kisebbik részt és teljes könyvtárát Stokholmnak adta. Publikációinak száma 213, az általa bevezetett új taxonok száma 72.

Adolf Wilhelm Ferdinand SCHMIDT 1812 Berlin - 1899 Aschersleben

Első iskoláit Derenburgban végezte, ahol apja evangélikus prédikátor volt. A gimnáziumot Braunschweigben és Halberstadtban végezte. 1832-35 között Halle egyetemén teológiai tanulmányokat folytatott, az egyetem elvégzése után házitanító lett, majd prédikátor, s egyuttal rajztanár a halberstadti gimnáziumban. Rajz tehetségét édesanyjától örökölte, számtalan munkájának rajzait ő maga készítette. 1846-tól 1895-ig, nyugdíjazásáig, Ascherslebenben volt lelkész. Halberstadt környékének gazdag fosszilis lelőhelyei indították arra, hogy az ún. liász-homokkő kőületeivel foglalkozzon. Később nagy buzgalommal fogott a puhatestűek tanulmányozásához. Leginkább a szárazföldi csigákat kedvelte, a tudományba ő vezette be a Stylommatophora elnevezést. Kedvencei a Clausiliidae-fajok voltak, ezekről írt munkái ma is alapvető fontosságúak. Elsőként rendszerezte őket anatómiai alapon. A puhatestűek mellett foglalkozott parazitákkal is, később pedig kizárólag Diatomák /alga-félék/ rendszerezésére fordította idejét. 1890-ben a hallei egyetem tudományos működéséért tiszteletbeli doktorrá választotta. Legfontosabb munkái: Der Geschlechtsapparat der Stylommatophoren. Berlin. 1855; Die kritischen Gruppen der europäischen Clausilien I. Leipzig. 1857; System der europäischen Clausilien und ihrer nächsten Verwandten. Cassel. 1868.

FORRÁSOK - QUELLENWERKE

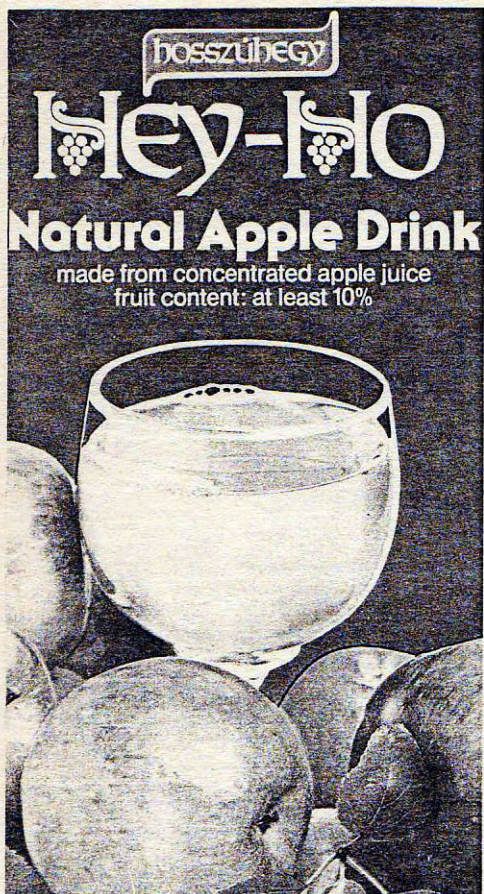
ABBOTT, R.T./ed.//1973/: American Malacologists, 61, 110, 114. - Magyar Életrajzi Lexikon, 1: 212, 689. - Mitt.dtsch.mal.Ges., 1965, 1: 107; 1979, 3: 430. - Nachrichtsbll. dtsch.malak Ges., Arch.koll., 1872, 4: 20-22; 1888, 20: 33-38; 1900, 32: 1-3; 1912, 44: 153-160; 1963, 92: 59-72; 1967, 97: 40; 1974, 104: 171-228. - Term.tud.Társ.Évk., 1940: 121. - Verh. Mitth. siebenb. Ver.Naturw., 1866, 17: 209-216.

KISS ÉVA

Természettudományi Múzeum Állattára
Budapest
Baross u. 13.
H-1088 - Ungarn

TALIZMÁN 010/87

FOGYASSZA ÖN IS
 A HOSSZÚHEGYI
 MEZŐGAZDASÁGI
 KOMBINÁT
 KITÜNŐ MINŐSÉGŰ
 ITALAIT

TRINKEN AUCH SIE
 DIE FRUCHTSÄFTE
 DES LANDWIRTSCHAFTS-
 KOMBINATES VON
 HOSSZÚHEGY
 SIE HABEN EINE
 BESONDERS GUTE
 QUALITÄT

Hosszúhegyi Mezőgazdasági Kombinát
 Telefon: 06-76-21-698
 Telex: 281263, 281264

hosszúhegy

hosszúhegy